

La pristina mística de Jordi Guardans

GETTY

VÍCTOR OBIOLS

Vint anys de poesia és molt o pot semblar poc, però el temps en poesia no es compta per les busques del rellotge, té una temporalitat infinita, leopardiana, o bé és d'una fugacitat instantània que ni la velocitat de la llum serveix per descriure. Guardans és molts poetes en un, o, més aviat, caldria dir que és un poeta que es desplega en diversos espais i formes, que sap mutar, tornar-se epicè o bé planta de muguet lanceolat, o bé unicorn, o resolut centaure. Pro-teic. Oceànic. Exuberant. S'hi troba en aquesta poesia una mena de saviesa ancestral, com si Jordi Guardans actués al dictat d'una pítia, o bé articulés els seus versos, tot sovint savis, o alternativament delirants, o sensuals, o inquietants, guiats per un ens superior, de virtuts

adés logoterapèutiques, adés perilloses, vorejant el costat fosc o ambigu de la vida.

Altres podran fer-ne taxonomies, clavar amb precisió els agullots d'entomòleg llepafils a les diferents classes de papallona, de lepidòpter o llagosta lingüística, fer bell exercicis sofisticats, amb tot el rimel erudit i els inevitables complements més ajustats al *prêt-à-porter* del moment. A nosaltres no ens pertoca sinó el terreny més modest del pur lector que fa recepció honesta d'aquest devessall de pura poètica barroca. El volum, ben cuidat i ordenat, amb la sobrietat que caracteritza la impecable col·lecció de Xavier Garcia, fa encapçalar el peu editorial amb el llistat d'obres, fitxades amb les dades de cada primera edició. Això facilita les referències en emprendre la lectura conjunta. S'ha optat, tanmateix, se suposa que per tal de no enfarfegar el

LA PRESENCIA DEL TRANSPARENT
JORDI GUARDANS
PAGÈS EDITORS
PRÒLEG DE JORDI LLOVET
648 PÀG. / 30 €

llibre, i deixar la poesia nua, que és el que verament interessa al lector, de prescindir dels pròlegs originals que acompanyaven alguns dels reculls. Així, si no es disposa de les primeres edicions, el lector es perd els pròlegs de Pere Gimferrer a *El rèquiem blau*, 2002, i els d'Enric Bou a *Contra venena et animalia venenosa* (2008), i *El llibre de Dresden* (2010), on també hi figura un epíleg de Carles Guillén.

I per què "mística"? Perquè parla "amb la música despullada / de la nit santa dels enlairaments", i per tantes altres coses... I per què "pristina"? Perquè és un bell adjectiu que parla de la pertinència a l'origen, que ja va usar en el seu poema *Estela*, dins de *Poemes & Cal·ligrames* (1920) Josep M. Junoy ("la llum pristina i giravoltanta"). Aquesta "originalitat" ens porta al magma de les identitats: "Ni home ni dona, / tot l'aparent molt sovint limita, / talla l'urgent quan no representa / fins a quin punt som fam masculina / o femenina o tot alhora. / I això provoca estralls perillosos / dilapidant mel enamorada". Exquisit desgranament que indaga en les cruïlles de les orientacions, les tendències, l'esfera mandàlica del desig ("Sóc l'adéu a qui li calen els contactes"). Quina veu hi ha a la poesia catalana contemporània comparable a la desplegada a l'allau de les *Anunciacions*? Un visionari "moral"? Seria una pobra, imprecisa definició. Hi ha liberalitat, i també una aposta absoluta, i alhora una lluita aferrissada, un patiment que a voltes arriba a neguitejar el lector empàtic. Un combat amb l'àngel ("...i ara per ara / trobar la veu d'Orfeu / fa de la poesia / malaltia terminal"). Altres registres a *Abba*, de dicció dura, amb parracs de quotidianitat i realisme brut, però sempre al caire del deliri, un ventall que sap anar "des de la merda / al diamant", en cerca, d'una esperança lluminosa: "Si veus destí / en uns ulls nets / amb llum d'estrelles, / les ones d'or / que tens al cor / fan meravelles". ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

De víctimes i ratpenats

Aquest Sant Jordi ens ha deixat dues novetats molt interessants des del punt de vista de l'aprofundiment en el coneixement dels seus autors: Saul Bellow (1915-2005) i la seva novel·la *La víctima*, publicada el 1947 i inèdita en català fins ara, que l'ha publicat Viena, i Jo Nesbø (1959) i la seva *El ratpenat* (Proa / Penguin Random House, 2015). En el cas de Bellow, era la seva segona novel·la; en el de Nesbø, la primera, publicada el 1997. *La víctima* explica d'una manera molt entenedora i complexa el tracte entre algú que, de sobte, es troba assetjat per algú altre que l'acusa d'haver-li malmès la vida. Tenint en compte que l'assetjat no té ni idea del que li està dient l'assetjador, la cosa es planteja prou complexa. Estableixen una relació molt intensa, gairebé vampírica, en què es barreja la síndrome d'Estocolm de l'un i la poca vergonya de l'altre. És una magnífica novel·la en què és interessant comprovar que l'estil de Bellow, tot un Nobel de literatura, ja hi és present, tot i que no pot evitar una bona sèrie de digressions narratives d'autor novell.

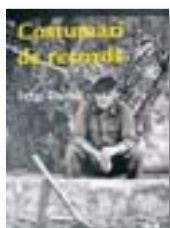
ELS BONS TAMBÉ VAN SER NOVELLS

És el mateix que passa amb Nesbø i *El ratpenat*. A l'hora de comparar, té l'avantatge que és el primer llibre d'una sèrie. Si no coneguéssim res més de l'autor, passaria per una bona novel·la negra situada en un escenari més o menys exòtic per al lector europeu (no britànic): Austràlia. Coneixent-lo, i havent seguit l'heroi al llarg de les aventures posteriors, fa molta gràcia veure'l tan al començament. Per més que ens vinguin que aquí el detectiu Hole de la policia noruega del 1997 és el mateix que el d'*El lleopard* (Proa, 2014), la comparació trontolla. I això no és necessàriament negatiu. La novel·la ens explica un cas criminal que enganxa i s'aguanta perfectament. Però hi veus un altre dels tics del novell: creu que has de donar molta més informació del que en realitat cal. En aquest cas, com que la novel·la està protagonitzada per aborígens, Nesbø ens introdueix sovint amb calçador tot el que ell creu que hem de saber sobre la cultura aborigen australiana. Per als seguidors de Bellow i Nesbø, doncs, dues bones novel·les per retrobar els orígens literaris d'aquests dos autors. ♦♦

L'APARADOR

KAREN MONTERO

FICCIÓ

Costumari de records
SERGI DURBA
314

Les tradicions, les essències i el vocabulari del poble valencià són recollits per Sergi Durba en un diccionari que mostra la transformació de la identitat d'un poble. Qui hi hagi viscut hi veurà reunits, per ordre alfabètic, petits trossos de costums que li seran familiars.

NO-FICCIÓ

El primer estel del...
J.M. FERRER-ARPI
Arrela

Viatjar és aprendre a viure i a conèixer. La inquietud de la ment per viatjar provoca una reflexió personal a cada pas per un paratge desconegut. Josep M. Ferrer-Arpi, que va morir l'any passat, descriu a *El primer estel del capvespre a Angkor* quaranta meravelles de l'Àsia, Amèrica, l'Àfrica i Europa.

POESIA

Drap humit
KIM BOVER
Llibres del Segle

Les dificultats de la muntanya van inspirar un recull de poemes a Kim Bover, que trasllada l'experiència dramàtica d'una expedició a 4.000 metres d'altitud a l'Himàlaia als versos. *Drap humit* intercala les il·lustracions de Laia Bedós, que evoquen l'estil artístic d'art brut, amb escrits com *Deute* i *Retorn*.